

ZAZNAVANJE KORUPCIJE V SLOVENIJI

Sonja Lipar, mag. managementa, Šolski center Velenje, Velenje

prof. dr. Štefan Bojnec, Fakulteta za management, Univerza na Primorskem, Koper

JEL: C120, C830, D730, H000

Povzetek

Analizirano je zaznavanje korupcije med uporabniki storitev javnih služb v Sloveniji. Narejena je primerjava za Slovenijo s podatki iz prejšnjih let, kakor so bili pridobljeni v dosedanjih mednarodnih raziskavah. V ta namen je bila posebej izvedena lastna anketa o zaznavanju koruptivnosti javnih uslužbencev. Uporabljen je vprašalnik »Globalni indeks korupcije«, ki je bil že večkrat uporabljen v mednarodnih raziskavah. Ugotovili smo, da uporabniki javnih storitev ne zaznavajo velikih sprememb v stopnji korupcije in da raven korupcije v Sloveniji ostaja na podobni ravni. Zaznavanje spremembe stopnje korupcije v Sloveniji ni odvisno ne od statistične regije stalnega prebivališča ne od starosti uporabnikov javnih storitev. So pa statistično značilne razlike v zaznavanju spremembe korupcije med spoloma in stopnje korupcije med posameznimi javnimi službami.

Ključne besede: korupcija, javni sektor, javnomnenjske raziskave, svetovni (globalni) indeks korupcije, Slovenija

Abstract

This article analyses the perception of corruption in the public sector in Slovenia among public utility services users in Slovenia. A comparison is also made for Slovenia based on data from Transparency International, as obtained in previous international surveys. For this purpose, a special own survey was conducted on perceptions of the corruption of public officials. The Global Corruption Index questionnaire has been used, following repeated use in international research. The research has shown that public services users have not perceived major changes in the level of corruption and that the level of corruption in Slovenia during the most recent years has remained at a similar level. The perception of change in the level of corruption in Slovenia does not depend on the statistical region of permanent residence, nor on the age of public service users. However, it does depend on genders and on types of public services.

Key words: corruption, public sector, public opinion research, Global Corruption Index, Slovenia

1. Uvod

Prepoznavanje korupcije in njenega škodljivega vpliva na delovanje države postaja vse pomembnejši dejavnik uspešnosti posamezne države. Različne mednarodne raziskave korupcije kažejo, da so države, ki imajo visoko gospodarsko rast in razvoj, zelo malo obremenjene s pojavom korupcije. Blažkova (2011) pravi, da je prisotnost korupcije v državi opazna na vseh ravneh, tako na ekonomski, politični, socialni kakor tudi na psihološki ravni posameznika. Tako zaradi koristi posameznikov nastaja ekonomska škoda, prihaja do nezaupanja v politične in državne institucije ter do padca splošne blaginje prebivalstva.

V Sloveniji se pristojni organi korupcije lotevajo z represivnimi ukrepi, kar je za dolgoročno in vzdržno obvladovanje korupcije premalo. Komisija za preprečevanje korupcije (2011–2014) ima v svoji

strategiji navedeno, da bo treba za vzpostavitev nekoruptivne družbe narediti še veliko glede preventivne dejavnosti in ozaveščanja javnosti. Temeljni pogoj za uspešen boj proti politični korupciji in drugim protizakonitim aktivnostim v javnem sektorju je vzpostavljane integritete in transparentnosti (Dobovšek 2008).

Merjenje korupcije je zelo zahtevno in ne temelji na trdnih empiričnih rezultatih. Zanašamo se lahko le na mnenja oziroma zaznavanja skupine ljudi, ki bolj ali manj poznajo razmere in delovanje javnih služb. Torej so že imeli stike z zaposlenimi v javnih službah ali pa so v njih sami zaposleni. Kakor merjenje je tudi dokazovanje korupcije zelo zahtevno in težko dokazljivo.

V tem prispevku najprej navajamo možne oblike korupcije oziroma koruptivnih dejanj, prikažemo različne metode merjenja korupcije ter rezultate

raziskav indeksa zaznave korupcije in drugih raziskav korupcije s poudarkom na primerjavi za Slovenijo, prikažemo rezultate in ugotovitve iz lastne izvedene ankete o zaznavanju korupcije v Sloveniji in o morebitnih podobnostih in razlikah v zaznavanju korupcije v Sloveniji glede na statistične regije stalnega prebivališča, starost in spol uporabnikov javnih storitev ter različne javne službe, ali se med seboj razlikujejo glede zaznavanja korupcije. Na koncu prispevka so podane ugotovitve in sklepne misli.

2. Oblike korupcije oziroma koruptivnih dejanj

Van Duyne (1997) je glede na pojavne oblike razvrstil korupcijo po sektorjih: javni, zasebni in politični. Tako pravi, da se v javnem sektorju pojavlja le korupcija v javnem okolju. V zasebnem sektorju se pojavlja korupcija v javnem in zasebnem okolju. V političnem sektorju pa se korupcija pojavlja v javnem, zasebnem in političnem okolju. Iz tega lahko sklepamo, da je zaradi svoje prepletenosti najbolj nevarna politična korupcija. Problem politične korupcije je zelo širok, nevaren in težko dokazljiv. Posledica pa je upadanje zaupanja v politiko in politične stranke (Dobovšek 2008).

Begović (2005) deli korupcijo glede na materialne in nematerialne koristi udeležencev. Kot najbolj razširjena razlaga korupcije velja prejemanje denarja v zameno za neko korist. Vendar pa dobiček lahko pomeni tudi dajanje dragih daril ali različnih uslug. Sem spadajo tudi na primer drag nakit za žene ali dobre službe za otroke. Prav tako poudarja, da lahko ima dajanje in prejemanje podkupnine različen časovni okvir. Vzroki za korupcijo pa so vedno povezani z neko ekonomsko koristjo. Za tistega, ki podkupuje, je to vedno neke vrste naložba.

Korupcijo lahko delimo tudi glede na vrsto koristi oziroma raven pojava. Lahko gre za majhne usluge, drobna darila ali izkoriščanje osebnih poznanstev za doseganje neke majhne koristi. V tem primeru govorimo o drobni korupciji, ki jo zelo težko ločimo od običajne zahvale in pozornosti v okviru neke ožje skupine ljudi. Tovrstno korupcijo je težje izkoreniniti. Prav zaradi tega je v Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS št. 45/10) zapisano, do katere vrednosti lahko govorimo o darilu v znak zahvale, kje so meje. Po Penku (2003) je v Sloveniji največji problem velika korupcija. Ta se dogaja na najvišjih ravneh in se njeni učinki za davkoplačevalce pokažejo šele kakšno leto pozneje v obliki kakšnega novega prispevka ali davka. Veliko korupcijo imenujemo tudi sistemska korupcija in je znak organiziranega kriminala. Vehovar (2012) pravi, da gre pri sistemske korupciji za stanje v družbi, kjer na političnem ali ekonomskem vrhu prevladujejo posamezniki ali manjše skupine, ki v škodo večine in za svoje koristi obvladujejo razmere, tudi če pri tem kršijo temeljne človekove pravice.

Dejanja, ki jih Transparency International (TI, b.1) Slovenija opredeljuje kot koruptivna, se v javnem sektorju najpogosteje pojavljajo v naslednjih oblikah:

- Jemanje ali dajanje podkupnine. Podkupovanje po SSKJ pomeni »mazati koga z darili, denarjem«. O najbolj znani obliki podkupovanja govorimo, kadar javni uslužbenci, ki imajo stik s strankami, sprejmejo za svoje neopravljeno delo darilo neposredno od stranke. V 151., 157., 241., 242., 261. in 262. členu Kazenskega zakonika (KZ-1-UPB2 Uradni list RS št. 50/12) je takšno dejanje opredeljeno kot »uradna oseba ali javni uslužbenec, ki zase ali za koga drugega zahteva ali sprejme nagrado, darilo ali kakšno drugo korist ali obljubo oziroma ponudbo take koristi, da bi v mejah svojih uradnih pravic opravila uradno dejanje, ki ga ne bi smela opraviti, ali da ne bi opravila dejanja, ki bi ga morala ali smela opraviti, ali kako drugače zlorabila svoj položaj, ali kdor posreduje pri takem podkupovanju«.
- V Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK, Uradni list RS št. 45/10) je »nasprotje interesov« opisano kot »okolščine, v katerih zasebni interes uradne osebe vpliva ali ustvarja videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje njenih javnih nalog«.
- Zaposleni v javnem sektorju kot uradna oseba zlorabi svoj položaj ali uradne pravice, kar je v 257. členu KZ-1-UPB2 opredeljeno kot »uradna oseba ali javni uslužbenec, ki, zato da bi sebi ali komu drugemu pridobila kakšno nepremoženjsko korist ali da bi komu prizadejala škodo, izrabi svoj uradni položaj ali prestopi meje uradnih pravic ali ne opravi uradne dolžnosti«. Z drugimi besedami gre za dolžno ravnanje ali kršitev dolžnega ravnanja.
- Goljufija je po SSKJ »okoriščanje z oškodovanjem koga ali z zavajanjem v zmoto«. Po KZ-1-UPB2 se kaznuje oseba, ki, »zato da bi sebi ali komu drugemu pridobila protipravno premoženjsko korist, spravi koga z lažnivim prikazovanjem ali prikrivanjem dejanskih okoliščin v zmoto ali ga pusti v zmoti in ga s tem zapelje, da ta v škodo svojega ali tujega premoženja kaj stori ali opusti«.
- Izsiljevanje po SSKJ pomeni »hoteti s silo priti do česa ali s silo dosegati, da kdo kaj naredi, pove«. V primeru uradne osebe to enostavno pomeni, da pri opravljanju dela uporabi grožnjo ali katero drugo nedovoljeno sredstvo za doseg neke nepremoženjske koristi.
- Sprejemanje koristi ali dajanje daril za nezakonito posredovanje, ki po 263. in 264. členu KZ-1-UPB2 pomeni »kdor izrabi svoj položaj ali svoj resnični ali domnevni vpliv in posreduje, da bi se opravilo uradno dejanje, ki se ne bi smelo opraviti, ali da se ne bi opravilo uradno dejanje, ki bi se moralo ali smelo opraviti«.

Komisija za preprečevanje korupcije (KPK 2015) v svoji Oceni stanja za leto 2014 navaja smernice ocenjevanja stopnje korupcije, ki temeljijo na petih oblikah korupcije glede na raven pojavljanja. To so cestna korupcija, upravna korupcija, korupcija belih ovratnikov, sistemska korupcija in kot najvišja stopnja korupcija ustroja. Najnižja raven korupcije je tako imenovana cestna korupcija, ki pomeni na primer podkupovanje policistov in občinskih redarjev. Do upravne korupcije prihaja med nižjimi državnimi uradniki in uradniki na lokalnih upravnih enotah ter uporabniki teh storitev pri pridobivanju raznih upravnih dovoljenj. S korupcijo belih ovratnikov se običajni ljudje ne srečujejo, saj se dogaja med pomembnimi višjimi uradniki in pomembnimi profesionalci. O sistemski korupciji govorimo, kadar gre za povezave med visokimi politiki in elitnimi predstavniki iz gospodarstva. Najhujša oblika je korupcija ustroja, kadar je celotno delovanje državnih organov pod vplivom močnejših subjektov, tako domačih kakor tudi tujih. Gre izključno za ekonomske motive in dejansko odpovedo vsi nadzori družbenih elit (Praprotnik 2014).

3. Metode merjenja korupcije

Korupcija ni nastala na novo šele v današnjem času. Raziskovalci so tudi že prej pisali o njej. Vendar so bile te raziskave večinoma s področja sociologije, političnih znanosti, zgodovine in kriminologije. Po letu 1990 pa so začeli izvajati raziskave te tematike tudi ekonomisti. Korupcija je postala priljubljena tema raziskav (Shleifer in Vishny 1993; Ata in Arvas 2011; Abed in Gupta 2002; Bojnec in Fertő 2017). Tako korupcijo danes raziskujejo znanstveniki z različnih področij in z različnih vidikov. Raziskujejo jo ekonomisti, pravniki, psihologi, kriminologi, politiki, mediji in še kdo. Največjo težavo pri opredeljevanju in prepoznavanju pojava povzroča dejstvo, da je težko določiti mejo med prijaznostjo oziroma hvaležnostjo in podkupnino oziroma korupcijo. Izredno težko je tudi pridobiti neodvisno mnenje.

Indeks zaznave korupcije (CPI) velja za mednarodno verodostojno merilo korupcije. Gre za sestavljeni indeks, ki seštevata rezultate različnih raziskav. Torej lahko govorimo o posredni analizi stanja zaznane korupcije. Raziskave so podprli različni mednarodni poslovneži, analitiki, akademiki in splošna javnost in temeljijo na zaznavanju korupcije. Pomanjkljivost indeksa je v tem, da ne ločuje med oblikami korupcije in tako ne meri celovitega realnega stanja v razvitih državah. Vrednost indeksa je lahko od 0 do 10, pri čemer je 10 ničelna stopnja korupcije (Škrbec 2008). CPI je leta 1995 razvila in prvič uporabila v mednarodnem prostoru Transparency International (1995) in leta 2017 predstavlja zaznavanje javnosti glede korupcije javnega sektorja že v 180 državah.

KPK (2017) v svoji Oceni stanja 2016 omenja indeks integritete javnega sektorja (IPI), ki ga je razvil Evropski raziskovalni center za protikorupcijo in izgradnjo države

s sedežem v Berlinu. Indeks je nekaj novega na področju merjenja korupcije. Prvič je bil objavljen maja 2016 in pomeni sposobnost posamezne države za obvladovanje javnih finančnih sredstev brez koruptivnosti. Kazalnik IPI se povezuje z ukrepi v boju proti korupciji, kot jih predlagata Inštitut svetovne banke (WBI) in Transparency International (TI). Na uradni spletni strani Evropskega raziskovalnega centra za protikorupcijo in izgradnjo države (European Research Centre for Anti-Corruption and State-Building 2017) je navedeno, da IPI pri meritvah stopnje korupcije upošteva neodvisnost sodnikov, administrativno breme, odprtost trga, preglednost proračuna, e-državljanstvo in svobodo medijev.

Svetovni indeks integritete je mednarodno merilo, ki bi lahko bolj realno prikazalo stanje korupcije v Sloveniji, če bi jo pogostejše raziskovali. V svojem rednem letnem poročilu za leto 2010 je KPK (2011) med svoje cilje zapisala prizadevanje za uvrstitev Slovenije v te mednarodne raziskave, ki jih opravlja skupina raziskovalcev Global Integrity. Njihove raziskave temeljijo na ocenah strokovnjakov, in ne na javnomnenjskem zaznavanju korupcije. V letu 2014 je bila Slovenija nato resnično vključena v eno doslej edino raziskavo te vrste z naslovom Denar, politika in transparentnost. V raziskavo je bilo zajetih poleg Slovenije še 53 držav celega sveta. Sodelovalo je več kot 110 strokovnjakov iz univerz, politike, financ in civilne družbe. Podani so bili kritični vidiki zakonodaje v zvezi s kaznovanjem in preprečevanjem korupcije (Global Integrity 2014).

Kazalnik svetovnega upravljanja (WGI) pri merjenju upošteva šest razsežnosti upravljanja države, in sicer odgovornost pri glasovanju, politično stabilnost in odsotnost nasilja oziroma terorizma, učinkovitost vlade, kakovost nadzora, pravno državo in nadzor korupcije. Kazalnik sta leta 1996 zasnovala Kaufmann in Kraay s sponzorstvom Inštituta svetovne banke. Omogoča primerjalno analizo med več kot 200 državami. Različne mednarodne institucije so na podlagi anket analizirale delovanje različnih institucij v posameznih državah (Kaufmann 1999).

Svetovni ekonomski forum (WEF) je v sklopu merjenja konkurenčnosti med 140 državami tudi za Slovenijo izračunal »korupcijski podindeks«. Na izbiro so ponudili 16 dejavnikov, ki vplivajo na slabo gospodarsko rast. Sodelujoče so spraševali o petih najmočnejših dejavnikih. Eden med njimi je bil tudi korupcija. Za možne odgovore so uporabili lestvico od 1 do 5 (Schwab, Porter in Sachs 2002).

KPK (2011–2018) na svoji spletni strani opozarja, da pravzaprav natančno sploh ne vemo, kako razširjena je korupcija v Sloveniji. Obstaja namreč velika razlika med uradno ugotovljeno in dejansko oziroma zaznano korupcijo. Njihovo mnenje je, da so najpomembnejši rezultati javnomnenjskih raziskav. Vsako leto do leta 2009 so na svoji spletni strani objavili stališče o korupciji

v Sloveniji. Od leta 2010 dalje so Državnemu svetu poročali o oceni stanja korupcije in jo na spletni strani, razen v letu 2014, tudi objavili.

Poročila KPK temeljijo na številu uradno obravnavanih kazenskih ovadb iz poročil Policije o korupciji, na številu zadev Državnega tožilstva in na rezultatih ankete Policije glede ocene ogroženosti prebivalcev zaradi korupcije. Opirajo se tudi na poročila TI ter druga mednarodna poročila in raziskave.

Preglednica 1: Rezultati raziskav CPI, 1999–2017

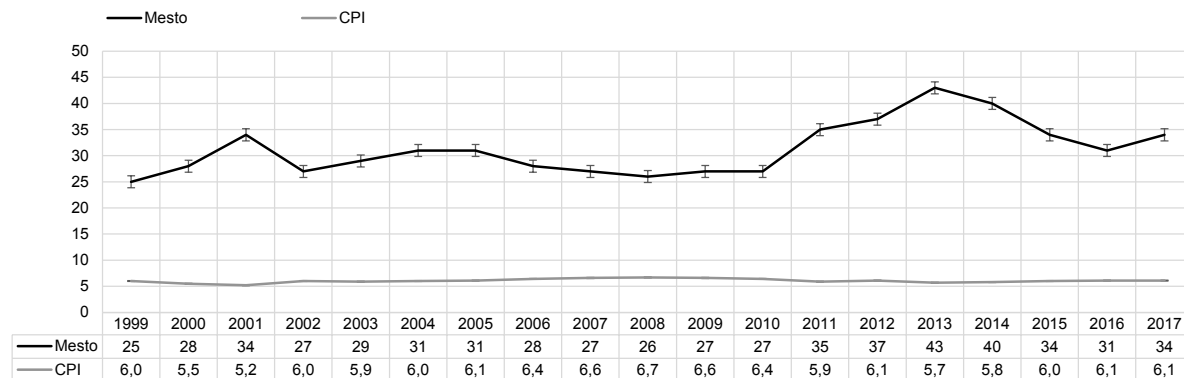
Leto	Mesto	Država	CPI
1999	1.	Danska	10,0
	2.	Finska	9,8
	25.	Slovenija	6,0
	99.	Kamerun	1,5
2000	1.	Finska	10,0
	2.	Danska	9,8
	28.	Slovenija	5,5
	90.	Nigerija	1,2
2001	1.	Finska	9,9
	2.	Danska	9,5
	34.	Slovenija	5,2
	91.	Bangladeš	0,4
2002	1.	Finska	9,7
	2.	Danska	9,5
	27.	Slovenija	6,0
	102.	Bangladeš	1,2
2003	1.	Finska	9,7
	2.	Islandija	9,6
	29.	Slovenija	5,9
	133.	Bangladeš	1,3
2004	1.	Finska	9,7
	2.	Nova Zelandija	9,6
	31.	Slovenija	6,0
	145.	Haiti in Bangladeš	1,5
2005	1.	Islandija	9,7
	2.	Finska in Nova Zelandija	9,6
	31.	Slovenija	6,1
	158.	Bangladeš in Čad	1,7
2006	1.	Finska, Islandija, Nova Zelandija	9,6
	4.	Danska	9,5
	28.	Slovenija	6,4
	163.	Haiti	1,8
2007	1.	Danska, Finska, Nova Zelandija	9,4
	4.	Singapur	9,3
	27.	Slovenija	6,6
	179.	Somalija	1,4
2008	1.	Danska, Nova Zelandija, Švedska	9,3
	4.	Singapur	9,2
	26.	Slovenija	6,7
	180.	Somalija	1,0

4. Indeks zaznave korupcije (CPI)

Prve mednarodne raziskave o korupciji, ki so vključevale tudi Slovenijo, so bile izvedene zunaj Slovenije pod okriljem TI. Preglednica 1 prikazuje gibanje CPI od leta 1999, ko je bila prvič v raziskavo zajeta tudi Slovenija, do leta 2017. Na prvih dveh mestih se v opazovanih letih izmenjujejo Danska, Finska, Nova Zelandija, Singapur, Švedska in Islandija, na zadnjem mestu z najnižjo vrednostjo CPI pa je skoraj vsa leta Somalija.

Leto	Mesto	Država	CPI
2009	1.	Nova Zelandija	9,4
	2.	Danska	9,3
	27.	Slovenija	6,6
	180.	Somalija	1,1
2010	1.	Danska, Nova Zelandija, Singapur	9,3
	4.	Finska, Švedska	9,2
	27.	Slovenija	6,4
	178.	Somalija	1,1
2011	1.	Nova Zelandija	9,5
	2.	Danska	9,4
	35.	Slovenija	5,9
	178.	Somalija	1,1
2012	1.	Danska, Finska, Nova Zelandija	9,0
	4.	Švedska	8,8
	37.	Slovenija	6,1
	174.	Somalija	0,8
2013	1.	Danska, Nova Zelandija	9,1
	3.	Finska	8,9
	43.	Slovenija	5,7
	175.	Somalija	0,8
2014	1.	Danska	9,2
	2.	Nova Zelandija	9,1
	40.	Slovenija	5,8
	174.	Somalija	0,8
2015	1.	Danska, Nova Zelandija	9,1
	3.	Finska	9,0
	34.	Slovenija	6,0
	167.	Somalija	0,8
2016	1.	Danska, Nova Zelandija	9,0
	3.	Finska	8,9
	31.	Slovenija	6,1
	176.	Somalija	1,0
2017	1.	Nova Zelandija	8,9
	2.	Danska	8,8
	34.	Slovenija	6,1
	180.	Somalija	0,9

Vir: TI 1999–2018.

Slika 1: Rezultati raziskav TI za Slovenijo 1999–2017

Vir: TI 1999–2018.

Slika 1 prikazuje uvrstitve in vrednosti CPI za Slovenijo od leta 1999 do 2017. Slovenija se med največ 180 državami sveta, ki jih je TI zajela v raziskavo, uvršča na mesta od 25. do 43. Če povzamemo podatke za vseh 19 opazovanih let, je Slovenija v povprečju zasedla 31. mesto in vrednost CPI 6,1.

5. Druge raziskave korupcije

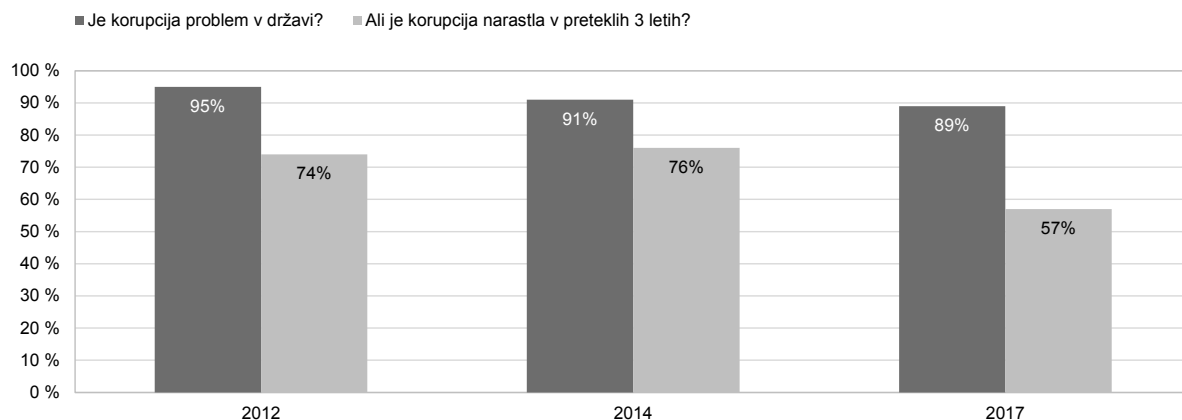
V raziskavo GFK Gral Iteo (2001) oziroma tržne raziskave v letu 2001 je bilo vključenih 11 držav srednje in vzhodne Evrope. V Sloveniji je bilo izvedeno 1161 intervjujev. Rezultati so pokazali, da so med vsemi javnimi uslužbenci najbolj koruptivni zaposleni v zdravstvenih službah, javni upravi in sodstvu. Kar 77 % vprašanih je odgovorilo, da je v Sloveniji veliko korupcije. 54 % jih meni tudi, da si vlada ne prizadeva dovolj za zaustavitev korupcije, in presenetljivo jih 39 % meni, da je korupcija vedno bila in tudi vedno bo prisotna, kakor so pokazali rezultati tudi raziskave Korupcijska klima (GFK Gral Iteo 2001).

Leta 2004 je Gral Iteo raziskavo opravil znova. Vanjo je na novo vključil še tri evropske države, kar je bila edina sprememba. Rezultati raziskave Korupcijska klima (GFK Gral Iteo 2004) so pokazali, da je v Sloveniji na prvem mestu po koruptivnosti še vedno zdravstvo, medtem ko sta javna uprava in pravosodje samo zamenjali mesti. Za 11 %, torej na 88 %, je narasel delež tistih, ki menijo, da je v Sloveniji veliko korupcije. Za 18 %, torej na 76 %, pa se je povečal tudi odstotek tistih, ki menijo, da si vlada ne prizadeva dovolj v boju proti korupciji.

Evropska komisija v podporo splošnih interesov držav članic EU redno izvaja različne raziskave glede stanja in počutja evropskih državljanov. Tako že od leta 1974 izvaja raziskavo Eurobarometer, ki zajema štiri vrste raziskav. Kot prva je na njihovi uradni spletni strani naveden Standardni Eurobarometer. Raziskave se opravljajo na podlagi vsaj tisoč osebnih intervjujev v vsaki sodelujoči državi. Rezultati so objavljeni dvakrat letno. Kot drugo vrsto raziskav navajajo Posebni Eurobarometer, pri

čemer gre za različne tematske raziskave, ki so posebej naročene za različne institucije EU. Flesh Eurobarometer se izvaja za potrebe različnih služb Evropske komisije in se opravlja telefonsko. Izvajajo pa se tudi raziskave v obliki neosebnih intervjujev oziroma okroglih miz z namenom poglobljenih študij o mnenju različnih družbenih skupin glede različne tematike (European Commission 2018a). V sklopu raziskav Posebnega Eurobarometra so doslej izvedli tri raziskave korupcije, v katerih so bila zastavljena naslednja tri vprašanja, ki so v empiričnem delu naše raziskave zanimala tudi nas: Ali je korupcija problem v državi? Katera služba v javnem sektorju je najbolj koruptivna? Ali se je pogostost pojavljanja korupcije v zadnjih treh letih povečala? Zbrane rezultate na 1. in 3. vprašanje v odstotkih prikazuje slika 2. Leta 2012 je v bilo v raziskavo zajetih 27 članic EU, v letih 2014 in 2017 pa 28 članic EU. Slovenija se je v raziskavah Evropske komisije med članicami EU v povprečju uvrščala okoli 20. mesta. Med najbolj koruptivne javne službe v državi so Slovenci v vseh treh letih uvrstili politične stranke, politike na lokalni in državni ravni ter zdravstvene in pravosodne uslužbenke (European Commission 2018b).

GRECO je organizacija Skupine držav proti korupciji, ki s skupnimi interesi združuje 48 držav Evrope in Združenih držav Amerike. Organizacija GRECO je kot prva ocenila stanje korupcije v Sloveniji. Opažanja je predstavila v svojem prvem poročilu leta 2000. Zaznali so, da je Slovenija v korupciji pod evropskim povprečjem in da ta kljub rahlemu povečanju števila koruptivnih kaznivih dejanj ne pomeni posebej velike nevarnosti. Omenjajo svetovni indeks korupcije Economist Intelligence Unit, ki Slovenijo v letu 1999 uvršča med države z najmanjšo stopnjo korupcije v srednji in vzhodni Evropi. Je pa presenetilo neskladje med majhnim številom uradno odkritih kaznovanih koruptivnih dejanj in splošno zaznavo o naraščajoči korupciji. V svojem poročilu so med drugim zapisali priporočilo, naj Slovenija vzpostavi organ za boj proti korupciji, saj se je v tistem času s primeri korupcije ukvarjala samo Policija (GRECO 2000).

Slika 2: Rezultati Posebnega Evrobarometra 2012–2017

Vir: European Commission 2018b.

V poročilu GRECO (Slovenska tiskovna agencija, STA 2017) za leto 2017 ugotavljajo, da je Slovenija znatno napredovala v svojih ukrepih v boju proti korupciji. To je zelo pozitivna ocena, še posebej, če preberemo Poročilo o spremljanju skladnosti (GRECO 2015), kjer je zapisano, da je Slovenija od 19 priporočil iz leta 2013 izpolnila samo dve. Po poročanju STA (2017) je nato do januarja 2016 uvedla še dve, do danes pa jih je uveljavila skupno 12, kar vpliva na dobro oceno v zadnjem poročilu oziroma zadnji oceni. Po njihovi oceni je še vedno premalo aktivnosti glede izvajanja usposabljanj na področju etike in integritete. Iz tega izhaja tudi šibak etični kodeks in dokaj visok prag tolerance dajanja tako imenovanih daril.

Če povzamemo dosedanje javnomnenjske raziskave glede korupcije v Sloveniji, ugotovimo, da je bila Slovenija v vseh letih svojega obstoja nekajkrat deležna mednarodne pozornosti z raziskovanjem koruptivnosti v državi. To pripisujemo dejstvu, da je Slovenija po geografski legi tranzitna država v Evropi. Kot članica EU mora zagotavljati tudi svoj gospodarski in ekonomski razvoj v skladu z evropskimi načeli ter upoštevati napotke in smernice EU glede razvoja in uspeha. Temelj slednjega pa sta transparentnost in integriteta (Lipar 2018).

6. Izvedba ankete o zaznavanju korupcije v Sloveniji

Od aprila do julija 2016 smo izvedli anketo z naslovom »Dejavniki stopnje korupcije v državi«. Uporabili smo anketni vprašalnik »Globalni indeks korupcije«. V okrnjeni različici s šestimi vprašanji so ga prvič uporabili leta 2003 v TI in v raziskavo vključili 45 držav sveta. Vsako leto so ga nato dopolnjevali in popravljali, vendar sta temeljna ideja in metodologija ostali enaki. V raziskavo

2010/2011 je bilo vključenih že 100 držav sveta in prvič tudi Slovenija. Zaradi ideje o nadaljevanju raziskave in možnosti primerjave rezultatov med dvema sosednjima državama smo uporabili enak vprašalnik kakor Diaz idr. (2015) za Avstrijo ter določili enaka merila za izbiro vzorca in možne primerjave (Burböck idr., 2017).

Vzorčna populacija so bili prebivalci Slovenije, stari vsaj 25 let, zaposleni, študenti z delovnimi izkušnjami in upokojeanci. Zaznavanje spremembe korupcije smo najprej analizirali po spolu anketiranih. Na vprašalnik je za namen naše raziskave ustrezno odgovorilo 410 vprašanih, od tega 137 moških in 273 žensk, kar je 33,4 % moških in 66,6 % žensk. Nadalje smo zaznavanje spremembe korupcije analizirali po starosti anketiranih. Primerjava odgovorov po starosti in spolu kaže, da je bilo največ odgovorov žensk v skupini od 45 do 54 let in največ odgovorov moških v skupini od 35 do 44 let. Največ odgovorov smo prejeli v starostni skupini od 45 do 54 let, kar je 31 % vseh anketiranih, ter najmanj (2,6 %) v skupini starih več kakor 64 let. Zaradi izredno majhne skupine anketiranih, starih nad 64 let, in zato lažjega preverjanja hipotez smo v nadaljevanju združili razreda od 55 do 64 let in nad 64 let v enega nad 55 let. Regija stalnega prebivališča je naša tretja spremenljivka za zaznavanje spremembe korupcije. Pri vprašanju o stalnem prebivališču smo upoštevali, da ima Slovenija 12 statističnih regij (SURS, 2016). Daleč največ odgovorov smo prejeli iz savinjske (23,7 %) in osrednjeslovenske regije (21,5 %). Najmanj, komaj 2 % sodelujočih, je bilo iz zasavske regije. Večina sodelujočih je zaposlenih, in sicer 93,4 % vseh, med moškimi 89,7 % in 95,2 % med ženskami. Sodelujočih upokojecev je bilo 3,7 %, 7,4 % med moškimi in 1,1 % med ženskami. 1,7 % sodelujočih je bilo študentov in 1,2 % iskalcev zaposlitve.

7. Preskus hipotez

Naša temeljna teza je, da v Sloveniji korupcija v javnih službah obstaja in njena stopnja še narašča. Temeljno tezo smo preskusili z naslednjimi štirimi hipotezami:

Hipoteza 1: Zaznavanje spremembe stopnje korupcije v Sloveniji je odvisno od statistične regije stalnega prebivališča.

Hipotezo 1 (H1) smo preskusili z analizo variance (ANOVA), saj ima naša neodvisna spremenljivka več kot dve kategoriji (neodvisna spremenljivka je regija stalnega prebivališča), odvisna spremenljivka pa je »sprememba stopnje korupcije v Sloveniji v preteklih dveh letih«, merjena z lestvico od 1 do 5, kjer 1 pomeni »korupcija se je zelo zmanjšala«, medtem ko 5 pomeni »korupcija se je zelo povečala«.

Povprečne vrednosti v preglednici 2 kažejo, da je mnenje o spremembi stopnje korupcije v zadnjih dveh letih po posameznih regijah zelo podobno, v glavnem so anketiranci mnenja, da je stopnja korupcije ostala enaka oziroma da se je malo povečala. Da se je

stopnja korupcije povečala v primerjavi s prejšnjima dvema letoma, so najbolj prepričani anketiranci iz Pomurja (povprečna vrednost, PV = 3,83) in Koroške (PV = 3,82), najmanj pa anketiranci iz jugovzhodne Slovenije (PV = 3,26). V nadaljevanju smo preverili, ali je razlika v mnenju anketirancev o spremembi stopnje korupcije v primerjavi s prejšnjima letoma glede na kraj njihovega stalnega prebivališča statistično značilna.

Glede na statistično značilnost Levenovega testa, ki je večja od 0,05 in znaša 0,553, lahko rečemo, da so variance v vseh skupinah homogene (preglednica 3). O razliki v mnenju med regijami tako sklepamo na podlagi ANOVE.

Vrednost F statistike je 0,688, statistična značilnost pa je večja od 0,05 in znaša 0,751, kar pomeni, da ničelne hipoteze, ki pravi, da stopnja korupcije v Sloveniji ni odvisna od statistične regije stalnega prebivališča, ne moremo ovreči. Glede na kraj stalnega prebivališča anketirancev ni statistično značilne razlike v mnenju o tem, ali se je stopnja korupcije v zadnjih dveh letih spremenila ($p>0,05$) (preglednica 4).

Preglednica 2: Stopnja zaznane korupcije glede na regijo stalnega prebivališča

Regija	N	Srednja vrednost	Standardni odklon	Standardna napaka	95 % interval zaupanja srednje vrednosti		Min.	Maks.
					Spodnja meja	Zgornja meja		
Pomurska	12	3,83	1,115	0,322	3,13	4,54	2	5
Podravska	41	3,44	0,896	0,140	3,16	3,72	2	5
Koroška	22	3,82	1,006	0,215	3,37	4,26	2	5
Savinjska	97	3,45	1,000	0,102	3,25	3,66	2	5
Zasavska	8	3,63	1,061	0,375	2,74	4,51	2	5
Spodnjeposavska	19	3,37	1,012	0,232	2,88	3,86	1	5
Jugovzhodna	23	3,26	1,096	0,229	2,79	3,73	2	5
Osrednjeslovenska	88	3,39	1,044	0,111	3,17	3,61	1	5
Gorenjska	27	3,56	1,086	0,209	3,13	3,99	2	5
Notranjsko-kraška	15	3,60	0,986	0,254	3,05	4,15	2	5
Obalno-kraška	24	3,38	0,770	0,157	3,05	3,70	2	5
Goriška	31	3,32	0,945	0,170	2,98	3,67	2	5
Skupaj	407	3,45	0,996	0,049	3,36	3,55	1	5

Preglednica 3: Preizkus homogenosti variance za H1

Levenov test	df1	df2	Sig.
0,887	11	395	0,553

Preglednica 4: ANOVA za H1

	Vsota kvadratov	df	Srednja vrednost kvadratov	F	Sig.
Med skupinami	7,571	11	0,688	0,688	0,751
V skupini	395,339	395	1,001		
Skupaj	402,909	406			

Preglednica 5: Stopnja zaznane korupcije glede na starost uporabnikov javnih storitev

Starost	N	Srednja vrednost	Standardni odklon	Standardna napaka	95 % interval zaupanja srednje vrednosti		Min	Max
					Spodnja meja	Zgornja meja		
25–34 let	71	3,37	0,989	0,117	3,13	3,60	1	5
35–44 let	125	3,45	1,012	0,090	3,27	3,63	2	5
45–54 let	127	3,53	0,999	0,089	3,35	3,70	1	5
55 let in več	85	3,41	0,992	0,108	3,20	3,63	1	5
Skupaj	408	3,45	0,998	0,049	3,35	3,55	1	5

Preglednica 6: Preizkus homogenosti variance za H2

Levenov test	df1	df2	Sig.
0,167	3	404	0,919

Preglednica 7: ANOVA za H2

	Vsota kvadratov	df	Srednja vrednost kvadratov	F	Sig.
Med skupinami	1,387	3	0,462	0,463	0,708
V skupini	403,633	404	0,999		
Skupaj	405,020	407			

Hipoteza 2: Zaznavanje spremembe stopnje korupcije v Sloveniji se razlikuje glede na starost uporabnikov.

Hipotezo 2 (H2) smo preskusili z ANOVA, saj ima naša neodvisna spremenljivka več kot dve kategoriji (neodvisna spremenljivka je starost anketirancev), odvisna spremenljivka pa je »sprememba stopnje korupcije v Sloveniji v preteklih dveh letih«, merjena z lestvico od 1 do 5, kjer 1 pomeni »korupcija se je zelo zmanjšala«, 5 pa pomeni »korupcija se je zelo povečala«.

Povprečne vrednosti v preglednici 5 kažejo, da je mnenje o spremembi stopnje korupcije v zadnjih dveh letih tudi glede na starost anketirancev zelo podobno, in sicer v glavnem menijo, da je stopnja korupcije ostala enaka (PV med 3,37 in 3,53). V nadaljevanju smo preverili, ali je razlika v mnenju anketirancev o spremembi stopnje korupcije v primerjavi s prejšnjima letoma glede na njihovo starost statistično značilna.

Vrednost Levenove statistike je 0,167, statistična značilnost pa je večja od 0,05 in znaša 0,919, kar pomeni, da so variance v vseh skupinah homogene (preglednica 6). O razlikah v mnenju glede na starost anketirancev tudi v tem primeru sklepamo na podlagi ANOVE.

Glede na vrednost statistične značilnosti, ki je večja od 0,05 (0,708), ničelne hipoteze, ki pravi, da se zaznavanje spremembe stopnje korupcije v Sloveniji ne razlikuje glede na starost uporabnikov, ne moremo ovreči (preglednica 7). Glede na starost anketirancev ni statistično značilne razlike v mnenju o tem, ali se je stopnja korupcije v zadnjih dveh letih spremenila ($p>0,05$).

Hipoteza 3: Moški v povprečju zaznavajo manjšo spremembo stopnje korupcije kot ženske.

Hipotezo 3 smo preizkusili s t-testom za dva neodvisna vzorca, saj ima naša neodvisna spremenljivka dve kategoriji (spol), odvisna spremenljivka pa je »sprememba stopnje korupcije v Sloveniji v preteklih dveh letih«, merjena z lestvico od 1 do 5, kjer 1 pomeni »korupcija se je zelo zmanjšala«, 5 pa pomeni »korupcija se je zelo povečala«.

Povprečne vrednosti v preglednici 8 kažejo, da ženske v povprečju menijo, da je stopnja korupcije ostala enaka ($PV = 3,52$), moški pa v povprečju menijo, da se je stopnja korupcije v zadnjih dveh letih nekoliko znižala ($PV = 3,31$). V nadaljevanju smo preverili, ali je razlika v

Preglednica 8: Stopnja zaznane korupcije glede na spol uporabnikov javnih storitev

Spol	N	Srednja vrednost	Standardni odklon	Standardna napaka
Moški	136	3,31	0,978	0,084
Ženske	272	3,52	1,002	0,061

Preglednica 9: Preizkus dveh neodvisnih vzorcev

	Levenov test enakosti varianc		t-test enakosti srednjih vrednosti						
	F	Sig.	t	df	Sig. 2-stranska	Razlika srednje vrednosti	Standarda napaka razlike	95 % interval zaupanja razlike	
								Spodnji	Zgornji
Predpostavljene enake variance	1,679	0,196	-2,043	406	0,042	-0,213	0,104	-0,418	-0,008
Predpostavljene neenake variance			-2,060	276,011	0,040	-0,213	0,104	-0,417	-0,009

mnenju anketirancev o spremembi stopnje korupcije v primerjavi s prejšnjima letoma glede spola statistično značilna.

Glede na vrednost statistične značilnosti Levenovega testa, ki je večja od 0,05 in znaša 0,196, lahko trdimo, da se varianca v obeh skupinah ne razlikuje, zato v nadaljevanju za ugotavljanje razlike med skupinami upoštevamo podatke, ki predvidevajo enaki varianci – prva vrstica v preglednici 9. Glede na spol obstajajo statistično značilne razlike v mnenju o tem, kako se je stopnja korupcije v Sloveniji v preteklih dveh letih spremenila, saj je statistična značilnost t-testa pod 0,05 in znaša 0,042 (enostranski $p = 0,021$). Ničelno hipotezo tako ovržemo in sprejmemo alternativno, ki pravi, da moški v povprečju zaznavajo manjšo spremembo stopnje korupcije kot ženske.

Hipoteza 4: Stopnje korupcije v različnih javnih službah se razlikujejo.

Hipotezo 4 smo preverjali s t-testom za dva odvisna vzorca, in sicer tako, da smo ugotavljali, ali obstaja razlika v stopnji korupcije med vsemi 12 pari javnih služb. Stopnja korupcije je bila merjena z lestvico od 1 do 5, kjer 1 pomeni »sploh ni koruptiven«, 5 pa pomeni »skrajno koruptiven«.

Razlika v stopnji korupcije po oceni anketirancev ni statistično značilna med naslednjimi službami ($p > 0,05$): državnim zborom in sodstvom ($p = 0,104$) (za obe javni službi so anketiranci mnenja, da sta zelo koruptivni), med vojsko in izobraževalnim sistemom ($p = 0,392$) (za obe javni službi so anketiranci mnenja, da sta koruptivni), med verskimi institucijami ter poslovnimi in zasebnimi šolami ($p = 0,642$) (za obe so mnenja, da sta koruptivni). Razlika v oceni korupcije prav tako ni statistično značilna med verskimi institucijami in policijo ($p = 0,677$). Za obe so mnenja, da sta koruptivni. Da sta koruptivni, anketirani ocenjujejo tudi verske institucije in javne uslužbenke ($p = 0,710$) ter poslovne in zasebne šole in policijo ($p = 0,750$). Razlika v stopnji korupcije ni statistično značilna med poslovnimi in zasebnimi šolami ter javnimi uslužbenci na splošno ($p = 0,399$). Za obe skupini so anketirani mnenja, da sta približno enako koruptivni. Prav tako so anketiranci kot enako koruptivne označili policijo in javne uslužbenke na splošno ($p = 0,370$).

Razlike v stopnji korupcije so statistično značilne ($p < 0,05$) med političnimi strankami in vsemi drugimi javnimi službami, in sicer so anketiranci mnenja, da so politične stranke statistično značilno bolj koruptivne kot državni zbor, vojska, nevladne organizacije, mediji, verske institucije, poslovne in zasebne šole, javne izobraževalne organizacije, sodstvo, medicinske in zdravstvene organizacije, policija in javni uslužbenci. Obstaja pa statistično značilna razlika tudi med koruptivnostjo državnega zbora in nekaterih drugih javnih služb ($p < 0,05$). Državni zbor je po mnenju anketirancev bolj koruptiven kot vojska, nevladne organizacije, mediji, verske institucije, poslovne in zasebne šole, javne šole, policija in javni uslužbenci. So pa anketiranci menja, da je zdravstvo bolj koruptivno kot državni zbor. Razlike v stopnji korupcije pa so statistično značilne ($p < 0,05$) tudi med vojsko in nekaterimi javnimi službami ($p < 0,05$). Vojska je po mnenju anketirancev bolj koruptivna kot nevladne organizacije. Menijo tudi, da je vojska manj koruptivna kot mediji, verske institucije, poslovne in zasebne šole, sodstvo, medicinske in zdravstvene organizacije, policija in javni uslužbenci. Obstaja tudi statistično značilna razlika v stopnji koruptivnosti med nevladnimi organizacijami in nekaterimi drugimi javnimi službami ($p < 0,05$). Anketiranci menijo, da so nevladne organizacije manj koruptivne kot mediji, verske institucije, poslovne in zasebne šole, javno šolstvo, medicinske in zdravstvene organizacije, policija, javni uslužbenci in sodstvo. Statistično značilna pa je tudi razlika med stopnjo koruptivnosti medijev nekaterih javnih služb ($p > 0,05$). Anketiranci so mnenja, da so mediji manj koruptivni kot sodstvo in medicinske in zdravstvene organizacije ter da so bolj koruptivni kot policija, javni uslužbenci, verske institucije ter poslovne in zasebne šole. Razlike v stopnji korupcije so statistično značilne tudi med verskimi institucijami in nekaterimi javnimi službami ($p < 0,05$). Anketiranci so mnenja, da so verske institucije bolj koruptivne kot javno šolstvo, menijo pa tudi, da so verske institucije manj koruptivne kot sodstvo ter medicinske in zdravstvene organizacije. Statistično značilne razlike v stopnji korupcije ugotovimo tudi med poslovnimi in zasebnimi šolami ter nekaterimi javnimi službami ($p > 0,05$). Anketiranci so mnenja, da so poslovne in zasebne šole bolj koruptivne kot javno šolstvo ter da je poslovno in zasebno šolstvo manj koruptivno kot sodstvo ter medicinske in zdravstvene

organizacije. Razlika v stopnji korupcije je statistično značilna tudi med javnimi šolami in nekaterimi drugimi javnimi službami ($p < 0,05$). Anketiranci so mnenja, da so javne šole manj koruptivne kot sodstvo, medicinske in zdravstvene organizacije, policija ter javni uslužbenci. Med sodstvom in nekaterimi javnimi službami je razlika v stopnji korupcije prav tako statistično značilna ($p < 0,05$). Anketiranci so mnenja, da je sodstvo manj koruptivno kot medicinske in zdravstvene organizacije ter da je bolj koruptivno kot policija in javni uslužbenci. Prav tako je statistično značilna razlika v stopnji korupcije med medicinskimi in zdravstvenimi organizacijami ter nekaterimi drugimi javnimi službami. Anketiranci so mnenja, da so medicinske in zdravstvene organizacije bolj koruptivne kot policija in javni uslužbenci.

Ničelno hipotezo, da se stopnje korupcije v različnih javnih službah med seboj ne razlikujejo, lahko v večini primerov ovrgemo, hipotezo, da se stopnje korupcije v različnih javnih službah med seboj razlikujejo, lahko le delno potrdimo oziroma je le delno ne moremo zavrniti.

8. Ugotovitve

Prispevek opozarja na problematiko korupcije v Sloveniji. Korupcija ni nekaj novega, kar ne bi že dolgo obstajalo v zgodovini človeštva. Se je pa tovrstno delovanje precej razširilo predvsem v državah v razvoju in tam, kjer je gospodarska rast nižja. Dosedanje mednarodne raziskave so pokazale, da sta v razvitih državah transparentnost in integriteta na zelo visoki ravni. Slovenija v teh raziskavah dosega povprečno oceno okrog vrednosti 6 v razponu od 1 do 10, pri čemer je 10 najboljša možna ocena. Liparjeva (2018) meni, da so posledice korupcije kažejo v gospodarski rasti in razvoju. Kadar je v javnih službah v ospredju zasebna korist, običajno to ne pomeni nič dobrega za skupna oziroma javna sredstva, zlasti dolgoročno.

Raziskavo smo izvedli z namenom ugotoviti, kako širša javnost zaznava korupcijo v Sloveniji. Obravnavali smo obdobje zadnjih dveh let pred izvedbo ankete. S petodstotnim tveganjem napake smo ugotovili, da uporabniki javnih storitev menijo, da raven korupcije v Sloveniji v teh dveh letih ostaja na podobni ravni, torej se bistveno niti ne povečuje niti ne zmanjšuje. To hkrati pomeni, da ugotovitve raziskave ne podpirajo naše temeljne hipoteze, da korupcija v javnih službah v Sloveniji narašča. V zvezi z zaznavanjem spremembe stopnje korupcije v Sloveniji glede na statistično regijo stalnega prebivališča smo ugotovili, da uporabniki javnih storitev v tem obdobju v glavnem zaznavajo enako oziroma rahlo povečano stopnjo korupcije. Naša naslednja ugotovitev je bila, da starost uporabnikov javnih storitev ne vpliva na stopnjo zaznavanja korupcije. S preverjanjem hipotez smo nadalje prišli do rezultata, da obstajajo statistično značilne razlike v zaznavanju spremembe korupcije med spoloma. Prav tako so uporabniki javnih storitev zaznali, da obstajajo razlike v koruptivnosti med posameznimi javnimi službami.

V naši anketi je sodelovalo 410 uporabnikov javnih storitev, od tega ena tretjina moških in dve tretjini žensk. Anketirani so starejši od 25 let, pri čemer je bila najpogostejša starost od 35 do 54 let, kar predstavlja 60 % vseh anketiranih. Največ anketiranih (slaba polovica) ima stalno prebivališče v savinjski ali osrednjeslovenski regiji. Več kot 90 % vseh anketiranih je zaposlenih.

72 % vseh anketiranih je mnenja, da je korupcija v Sloveniji resen oziroma zelo resen problem, od tega ženske pretežno menijo, da gre za resen problem, moški pa za zelo resen problem. Več kot polovica anketiranih meni, da je precej oziroma zelo pomembno poznanstvo pri urejanju zadev, ki so v pristojnosti javnega sektorja. 67 % anketiranih je prepričanih, da vlada v velikem obsegu deluje pod vplivom močnejših subjektov/lobijev, ki delujejo v svojo korist in za lastni interes. 76 % anketiranih meni, da je vlada neučinkovita oziroma zelo neučinkovita v boju proti korupciji. Anketirani so med najbolj koruptivne javne službe uvrstili politične stranke, zdravstvo, državni zbor in sodstvo. Sodelujoči so v zadnjem letu pred anketiranjem imeli največ izkušenj z medicinskim in zdravstvenim osebjem ter najmanj s sodstvom in policijo. Pri tem jih večina (slabih 97 %) ni plačala nobenih podkupnin. Med tistimi 3 % anketiranih, ki so plačali podkupnino, jih je večina to storila z namenom darila oziroma hvaležnosti, le malenkost manj pa zaradi pospešitve storitev. Mnenja anketiranih v zvezi z vplivom običajnih ljudi na spremembe v boju proti korupciji so precej deljena. Še najmanj se jih popolnoma strinja z izjavo, da imajo običajni ljudje vpliv na določene spremembe. Anketirani so večinoma izrazili pripravljenost, da bi sodelovali v boju proti korupciji, vendar v mirnih akcijah brez konkretnega izpostavljanja. Več kot polovica moških in prav tako žensk je pripravljena poročati o primerih korupcije in s tem prispevati k njenemu preprečevanju. Približno tretjina anketiranih je že bila kdaj v položaju, ko jim je bilo nakazano, da bi bilo treba za določeno zadevo ponuditi podkupnino. Slabih 90 % je tak namig spregledalo oziroma zavrnilo.

9. Sklep

Namen raziskave je bil ugotoviti, koliko uporabniki javnih storitev zaznavajo korupcijo. Z raziskavo zaznavanja korupcije smo se omejili na obdobje članstva v EU s poudarkom na zadnjih dveh letih pred izvedbo anketiranja. Korupcija v Sloveniji obstaja in jo običajni ljudje tudi zaznavajo. Pri tem se kot posamezniki počutijo dokaj nemočne, kar povzroča pasivnost pri spremljanju dogodkov. Država s svojim aparatom sicer skuša preprečevati in obvladovati korupcijo, vendar prepričanja naših anketirancev kažejo, da pri tem ni najbolj uspešna. Primanjkuje politične volje za ustrezne ukrepe, ki bi korupcijo učinkovito preprečevali. Država se problema loteva preveč z vidika sankcioniranja in premalo truda namenja preventivnemu delovanju. Mnenja naših anketiranih je bilo, da tudi prisankcioniranje koruptivnih dejanj Slovenija ni uspešna. Težava je tudi v

tem, da je korupcijska dejanja izredno težko dokazati. Zaradi tega so postopki izredno dolgotrajni. Tako se mnogokrat zgodi, da zadeve zastarajo, še preden pride do kakršnegakoli epiloga.

Primanjuje ozaveščanja, da je korupcija nekaj izredno slabega, da večini državljanov povzroča škodo in zavira napredek države. Korupcija v posamezni državi se ne odraža samo v odnosih v državi, ampak tudi v njenih zunanjih povezavah in konkurenčnosti na svetovnem trgu (Bojnec in Fertő 2018). Pri ozaveščanju lahko imata pomembno vlogo vzgoja in izobraževanje s sistematičnim uvajanjem in vključevanjem vsebin s področja etike in moralne odgovornosti v različne stopnje izobraževanja z razumevanjem javnih funkcij za splošno družbeno-ekonomsko in socialno blaginjo vseh njenih državljanov. Transparentno delovanje javnega sektorja znižuje možnosti iskanja rent in vračanja uslug z zlorabo javnih institucij v korupcijske namene. Lahko bi se zgledovali po državah, ki so pri preprečevanju korupcije in boju proti njej uspešnejše in v mednarodnih raziskavah dosegajo boljše uvrstitve na lestvicah koruptivnosti. Zato te države dosegajo višjo gospodarsko rast ter dosegajo ali ohranjajo visoko stopnjo ekonomskega razvoja in družbene blaginje.

Literatura in viri

- Abed, G. T. in S. Gupta.** (2002). Governance, Corruption and Economic Performance. Washington: International Monetary Fund.
- Ata, A. Y. in M. A. Arvas.** (2011). Determinants of Economic Corruption: A Cross Country Analysis. *International Journal of Business and Social Science* 2 (13): 161–9.
- Begović, B.** (2005). Corruption: concepts, types, causes and consequences. http://www.cadal.org/documents/nota.asp?id_nota=1742 (23. 12. 2017).
- Blažek, S.** (2011). Korupcija in gospodarska rast. V *Inovativnost, proizvodnja in management: zbornik 8. festivala raziskovanja ekonomije in managementa*, ur. Š. Bojnec, 407–414. Fakulteta za management, Koper, Univerza na Primorskem.
- Bojnec, Š. in I. Fertő.** (2017). Effects of Globalization and Corruption on the Outward FDI in OECD Countries. *Journal of Economics* 65 (3): 201–19.
- Bojnec, Š. in I. Fertő.** (2018). Globalization and outward foreign direct investment. *Emerging Markets Finance & Trade* 54 (1): 88–99.
- Burböck, B., A. Maček, M. Vučkovič, S. Lipar in Š. Bojnec.** (2017). Dark Friendliness in Austria and Slovenia. *Management* 12 (4): 375–389.
- Diaz, F. M., M. Erhart, D. Kaiser in T. Kepplinger.** (2015). Austria's Dark Friendliness: An Evaluation of Corruption in Austria on a Gender Perspective. Interno gradivo, FH Joanneum University of Applied Sciences Graz.
- Dobovšek, B.** (2008). Korupcija v tranziciji. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- European Commission.** (2018a). Vstopna stran. <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/General/index> (3. 3. 2018).
- European Commission.** (2018b). Public Opinion. Special Eurobarometer 2012–2017. <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/index#p=1&instruments=SPECIAL> (3. 3. 2018).
- European Research Centre for Anti-Corruption and State-Building.** (2017). About Indeks of Public Integrity. <http://integrity-index.org/about/> (18. 12. 2017).
- GFK Gral Iteo.** (2001). Korupcijska klima. http://www.dossierkorupcija.com/Datoteke/Gral_Iteo_korupcijska_klima_2001.pdf (18. 11. 2017).
- GFK Gral Iteo.** (2004). Korupcija. http://www.dossierkorupcija.com/Datoteke/Gral_Iteo_korupcijska_klima_2004.pdf (9. 10. 2017).
- GlobalIntegrity.** (2014). Money, Politics and Transparency. https://data.moneyandpoliticstransparency.org/?o=name_desc (14. 10. 2017).
- GRECO - Skupina držav proti korupciji.** (2000). Poročilo o Republiki Sloveniji. [https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/GRECO_2000_01\(2\).pdf](https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/GRECO_2000_01(2).pdf) (3. 3. 2018).
- GRECO.** (2015). Fourth evaluation round. Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors. [https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/Greco%20RC%20IV%20\(2015\)%208E%20Final%20Slovenia%20Interim%20CONF.pdf](https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/Greco%20RC%20IV%20(2015)%208E%20Final%20Slovenia%20Interim%20CONF.pdf) (23. 1. 2018).
- Kaufmann, D.** (1999). Can Corruption be Measured. Washington D. C.: Bank, s World.
- Kazenski zakonik (KZ-1-UPB2).** Uradni list RS, št. 50/12.
- KPK (Komisija za preprečevanje korupcije).** (2011). Letno poročilo 2010. <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-P6RU9J9I/51ab45e0-c8b9-4b00-9c76-bc20cfc67e7b/PDF> (12. 12. 2017).
- KPK (Komisija za preprečevanje korupcije).** (2011–2014). Vizija senata komisije za preprečevanje korupcije. <https://www.kpk-rs.si/sl/komisija/vizija-senata> (2. 8. 2016).

- KPK(Komisija za preprečevanje korupcije).** (2011-2018). Analize, raziskave in statistika. <https://www.kpk-rs.si/sl/korupcija-integriteta-in-etika/analize-raziskave-in-statistika> (18. 1. 2018).
- KPK (Komisija za preprečevanje korupcije).** (2015). Ocena stanja 2014. https://www.kpk-rs.si/upload/t_datoteke/Ocena_stanja_2015_1.pdf (23. 11. 2016).
- KPK (Komisija za preprečevanje korupcije).** (2017). Ocena stanja 2016. File:///C:/Users/HP.LAPTOP-TVV4A79E/Downloads/Ocena_stanja_2016.pdf%20(1).pdf (18. 12. 2017).
- Lipar, S.** (2018). Zaznavanje korupcije v Sloveniji. Magistrska naloga. Fakulteta za management, Koper, Univerza na Primorskem.
- Penko, B.** (2003). Najbolj kritična je velika korupcija. <http://origin.24ur.com/novice/slovenija/bostjan-penko-najbolj-kriticna-je-velika-korupcija.html> (11. 2. 2018).
- Praprotnik, R.** (2014). Komisija za preprečevanje korupcije: ocena stanja za leto 2012. <http://imss.dz-rs.si/imis/9924153a3b9964b1c5a4.pdf> (27. 2. 2018).
- Schwab, K., M. E. Porter in J. D. Sachs.** (2002). The Global Competitiveness Report 2001-2002. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.476.4940&rep=rep1&type=pdf> (16. 3. 2017).
- Shleifer, A. in R. W. Vishny.** (1993). Corruption. *Quarterly Journal of Economics* 108 (3): 599–617.
- Slovenska tiskovna agencija.** (2017). GRECO: napredek Slovenije na področju boja proti korupciji. <http://svetkapitala.delo.si/aktualno/greco-napredek-slovenije-na-podrocju-boja-proti-korupciji-1228#> (10. 10. 2017).
- Slovar slovenskega knjižnega jezika.** (2000). http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=korupcija&hs=1 (1. 9. 2017).
- Statistični urad Republike Slovenije.** (2016). Slovenske statistične regije in občine v številkah. <http://www.stat.si/obcine> (20. 3. 2016).
- Škrbec, J.** (2008). Analiza posrednega merjenja korupcije v Sloveniji. <https://www.fvv.um.si/dv2009/zbornik/clanki/skrbec.pdf> (14. 12. 2017).
- TI (Transparency International).** (1995). Corruption Perceptions Index: Early editions. https://www.transparency.org/research/cpi/cpi_early/0 (2. 3. 2018).
- TI (Transparency International).** (1999-2018). Corruption Perceptions Index. https://www.transparency.org/research/cpi/cpi_1999/0%20 (2. 3. 2018).
- TI Slovenia (Transparency International Slovenia).** B. I. Kaj je korupcija? http://www.integriteta.si/ftpuser/brosura_NVO.pdf (11. 2. 2018).
- Van Duyne, P. C.** (1997). Organized crime, corruption and power. *Crime Law and Social Change*, 26 (3): 201-238. <https://link.springer.com/article/10.1007/BF00230862> (9. 9. 2017).
- Vehovar, U.** (2012). Sistemska korupcija v Sloveniji: značilnosti in posledice. <http://www.svetilnik-slovenija.org/publikacije/2012/sistemska-korupcija-v-sloveniji> (11. 2. 2018).
- Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK).** Uradni list RS, št. 45/10.